

Er is geen personeelsprobleem

27 oktober 2010

De goedbedoelde 1 miljard in het regeerakkoord voor ouderenzorg is een druppel op de gloeiende plaat als we er meer van hetzelfde ermee gaan doen. Maar met visie en beleid kunnen we een 'multiplier'-effect bewerkstelligen en ver komen met zo'n bedrag.

Geweldig dat juist met haar achtergrond als verpleeghuisarts de nieuwe staatssecretaris van VWS, Marlies Veldhuijzen van Zanten-

Hyllner het eerste 'Nederland leest'-exemplaar van het boek *De grote zaal* van Jacoba van Velde uitgereikt kreeg. Een boek waarin op indrukwekkende wijze de angst voor het vergankelijke en het einde van het leven, als ook de kwetsbare en toch altijd aanwezige band tussen moeder en dochter wordt beschreven. Een boek uit 1953, waarin een emotioneel beeld van het verpleeghuis als laatste fase van je levensreis oprijst. Ik weet nog heel goed welke indruk dit boek op me heeft gemaakt toen ik het als zestienjarige voor mijn lijst voor Nederlands had gelezen. Het is eigenlijk nooit uit mijn herinnering gegaan en mogelijk heeft het me - ook al ben ik sociaal geograaf - wel altijd onbewust gedreven om te staan voor betere en waardige zorg voor ouderen.

Bangmakerij

We worden heel erg bang gemaakt voor de vergrijzingsgolf die Nederland gaat treffen. Eigenaardig. Elk zichzelf respecterend land zou juist trots moeten zijn dat dankzij het niveau van zijn welvaart en gezondheidszorg zijn inwoners steeds langer leven. Maar nee, het ene na het andere doemscenario wordt over ons uitgestort. Centraal daarin staat de gedachte dat de kosten de pan uitrijzen en er niet voldoende personeel meer is.

Kostenpost

De zorg heeft onderwijs als grootste kostenpost in 's lands begroting verdrongen en is de afgelopen vijf jaren 50 procent in kosten gegroeid, aldus Paul Schnabel op het Actualia Zorg congres van KPMG. Op de CBS-site zie ik dat de uitgaven voor de gezondheidszorg inmiddels op 83 miljard staan over 2009, ruim 14 procent van het BNP, 5,8 procent meer dan in 2008. De goedbedoelde 1 miljard in het regeerakkoord voor ouderenzorg is hiertegen afgezet een druppel op de gloeiende plaat, ruim 1 procent. En als ik de berichtgeving mag geloven is de 1 miljard nog voor de inkt van het regeerakkoord droog was, geslonken tot 500 miljoen.

Multiplier effect

Het zal veel moed, beleid en trouw vragen om deze middelen ook effectief op zijn plaats te laten komen. Doen we er meer van hetzelfde voor dan is het letterlijk weggegooid geld. Verstandiger zou het zijn als er een visie en beleid op wordt uitgezet zodat de 1 miljard een multiplier effect van 5 tot 10 gaat opleveren. Dan moet de overheid het geld alleen maar inzetten op plannen en innovaties van organisaties, gemeenten en burgers die dat multiplier effect aantonen en daar ook op afgerekend worden. Plannen en visies die de oudere generatie zelf het heft in handen geven bij het maken van hun keuzes. Keuzes met geld in eigen handen - virtueel via vouchers of in harde pecunia - waardoor er niet voor, door de burger de afweging gemaakt kan worden. Keuzes waarbij de mensen het gevoel hebben 'Ja, zo is het goed. Naar mijn huidige omstandigheden past dit bij mij, daar voel ik me thuis bij, daar wil ik zowel mijn collectieve, solidaire geld als mijn eigen geld aan besteden'. Keuzes die je voor jezelf graag maakt.

Aangename oude dag

Dat betekent dat ondernemend Nederland veel meer zijn innovaties, het beschikbare assortiment en de marketing moeten richten op het sentiment en het welbegrepen eigenbelang van een welverdiende en aangename oude dag. Zowel de kinderen als de ouderen zelf zijn dan doelgroep. Wij hebben het zelf met onze vader meegemaakt. Toen ik het CIZ belde voor een scootmobiel kwamen we in een procedure terecht die ertoe zou leiden dat vader pas na de tijd die hem nog gegeven was, de beschikking over een scootmobiel zou krijgen. Wij hebben toen via een bedrijf in Lisse zelf een scootmobiel gekocht voor een kleine 1000 euro, nog inklapbaar ook, waardoor die laatste maanden onze vader nog heerlijke dagjes en weekendjes met ons mee uit kon. Vader was er helemaal mee in zijn sas en de scootmobiel voldeed voor het doel meer dan prima. Zo tussen de 1000 en 1500 euro kunnen bespaard worden als ik de prijzen van het standaard-CIZ-assortiment scootmobielen, nog los van het inklapvoordeel, afzet tegen wat wij ervoor betaald hebben.

Personeelstekort

En dan de tweede doem die ons tot angst en beven aanzet: het tekort aan personeel. Is dat er wel? Laten we eens achter de personeelsproblemen in de zorg kijken. Neem de verloopcijfers in de zorg: 21 procent gemiddeld in het land, 28 procent in Amsterdam, zo meldt het Parool. Ruim een vijfde van het Nederlandse zorgpersoneel switcht jaarlijks, bijna een derde in Amsterdam. Is al eens uitgerekend wat het in kwantiteit en in kwaliteit aan winst betekent als we dat verloop tot een 'normaal' gemiddelde van 10 tot 15 procent weten terug te brengen?

Of kijk naar het ziekteverzuim, gemiddeld ligt dat momenteel in Nederland op 4,4 procent. Ik weet het, de zorg komt van ver en dan is het huidige percentage van 5,3 al een pluim waard. Maar toch: wat als de zorg ook op het Nederlandse gemiddelde uitkomt? Dagelijks bijna 4000 medewerkers extra. Of neem maatregelen die de nu gemiddeld lage leeftijd van 'vertrek uit de zorg' verhogen of het aantal uren dienstverband doen toenemen. De gemiddelde arbeidsduur in de zorg is nu 24,3 uur, terwijl het gemiddelde voor alle bedrijfstakken in Nederland 28,9 uur is. In personele zin, maar vooral ook in kwalitatieve zin is nog zoveel winst is te boeken. Uit de praktijk zelf komt immers het gezegde 'Elk overdrachtsmoment is een risicomoment'.

En verhoog het opleidingsniveau op de werkvloer. Ik hoor vanuit de zorg zelf regelmatig dat met hetzelfde geld een veel hoger kwalitatief rendement kan worden bereikt. Er zou zelfs iets minder personeel nodig zijn wanneer het de kennis en het overzicht heeft, weet te handelen, besluiten kan en durft te nemen. Hiermee dicht je ook een toekomstige kloof op de arbeidsmarkt, want het probleem van de toekomst is een overschot aan hoger opgeleiden, zo vertelde Han van Dijk, bijzonder hoogleraar Personeel en organisatie in de gezondheidszorg.

Dit zijn allemaal zaken waar ik de 1 miljard voor zou inzetten. En misschien is, als je het zo doet, 500 miljoen ook wel voldoende.

Auteur: Hetti Willemse, Publicarea